

Stemwijzer van IPP deugt van geen kant

Het louter turven en wegen van standpunten is een veel te simplistische methode

De Stemwijzer van het Instituut voor Publiek en Politiek geeft gebruikers een advies, maar het IPP ontkent dat het advies wordt opgevolgd. Het advies is slecht en het laatste is niet waar, betoogt **Wouter Teepe**.

Wie een advies geeft, haalt zich de verantwoordelijkheid op de hals om een degelijk advies te geven. Deze verantwoordelijkheid is een inspanningsverplichting: je mag je er niet met een jantje-van-leiden van af maken. En als je weet dat het advies dat je geeft, niet deugt, moet je het advies intrekken.

Het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP), de maker van de Stemwijzer, neemt deze verantwoordelijkheid niet. De stemadviezen die de Stemwijzer verstrekt, deugen van geen kant.

Voor de gebruiker bestaat de Stemwijzer uit drie onderdelen: een lijst met stellingen, een stemadvies en een lastig te vin-

den module, waarin de standpunten van de gebruiker met de standpunten van de partijen kunnen worden vergeleken. Wie de Stemwijzer heeft gemaakt, onthoudt altijd het stemadvies dat hem of haar gegeven is.

Onder de motorkap bestaat de Stemwijzer uit twee onderdelen: een module met stellingen en de standpunten van de partijen jegens deze stellingen (de 'domeinkennis'); en een module die de standpunten van de gebruiker vergelijkt met deze domeinkennis en zo tot een stemadvies komt (de 'taakkennis'). Hoewel het in de afgelopen jaren regelmatig is voorgekomen dat er grove fouten in de domeinkennis zaten, is dit niet de zwakste schakel van de Stemwijzer. Ik neem hier maar aan dat deze domeinkennis klopt, zodat we ons kunnen concentreren op de gebreken in de taakkennis.

De taakkennis, de manier waarop van een lijstje overeenkomsten tussen de kiezer en partij tot een stemadvies leidt, deugt niet. Een paar voorbeelden:

Wie aangeeft *tegen* dierenrechten in de grondwet te zijn, en verder volgens een

'algemeen links profiel' invult, krijgt vaak de Partij voor de Dieren als stemadvies.

Bij de presentatie van de Stemwijzer kreeg Mark Rutte pas als allerlaatste het advies VVD. Het IPP (de maker van de Stemwijzer) gaf de schuld aan een stroomstoring bij provider Xs4all. Maar dat is natuurlijk een kulargument: zonder stroom geen elektronisch stemadvies. Als een adviesprogramma na een stroomstoring op eens ander advies geeft, is er iets grondig mis met het adviesprogramma. Waarschijnlijk had Mark Rutte *zonder* stroomstoring hetzelfde ondeugdelijke stemadvies gekregen. Er zijn nog veel meer voorbeelden te vinden. Wie in zijn kenniskring rondvraagt, vindt er voldoende.

Hoe komt het nu dat de stemadviezen van de Stemwijzer zo beroerd zijn? Het redeneermechanisme dat de stemadviezen berekent, ontstijgt niet aan het niveau van een 'Ben ik een goede minnaar?'-test uit een blad als *Flair*. Zo is er duidelijk onvoldoende rekening gehouden met het feit dat one-issuepartijen vooral beoordeeld zouden moeten worden op hun ene issue. Verder wordt er aangenomen dat *beleids-*

voornemens bepalend zijn voor welke partij goed bij iemand past. Het onderliggende concept, *maatschappijvisie*, is veel belangrijker en robuuster. Het IPP ziet dit niet in, zo getuigt de lijst met stellingen in de Stemwijzer.

Voor het geven van goede stemadviezen is het niet alleen nodig dat je veel van politiek weet, maar ook dat je weet hoe je eigenlijk een goed adviserend computerprogramma maakt. *Kennistechnologie*, een discipline van de kunstmatige intelligentie, houdt zich hier mee bezig. Het is niet mogelijk alle wetenschappelijke kennis hierover in een enkel opinieartikel samen te vatten. Ik zal hier volstaan met twee belangrijke lessen voor de Stemwijzer:

- Het louter turven en wegen van overeenkomstige standpunten is een veel te simplistische manier om tot een afgewogen stemadvies te komen.
- De gebruikers zullen het stemadvies heel erg serieus nemen, alle disclaimers ten spijt.

Het eerste punt heb ik al uitgebreid besproken, maar het tweede punt verdient nog enige aandacht. De Stemwijzer richt

zich op mensen die nog niet zo goed weten wat ze zouden moeten stemmen, en zij zijn – per definitie – beïnvloedbaar. Een ondeugdelijk stemadvies zal daardoor bijdragen aan een slecht overwogen stem in het stembokje.

Op deze manier bereikt het IPP met zijn Stemwijzer precies het tegenovergestelde van hetgeen het voor ogen heeft. Door te ontkennen dat velen de stemadviezen opvolgen, ontkent het IPP de maatschappelijke verantwoordelijkheid die zij op zich neemt.

Wat het IPP te doen staat is het verwijderen van de stemadviesmodule. De vergelijking van programmapunten mag blijven staan. Bij volgende verkiezingen zou het verstandig zijn als het IPP zich eens goed ging verdiepen in de kennistechnologie: hoe maak je nu eigenlijk een goed adviserend computerprogramma?

Wouter Teepe is verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij maakt sinds 1998 stemadviesystemen voor Kennisnet en De Standaard.